

5. PRIEKŠLIKUMI MONITORINGA PROGRAMMAS IZSTRĀDEI

Ūdeņu monitoringam ir daudzveidīgi mērķi:

- ❑ iegūt informāciju par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, kvantitāti un hidroloģisko režīmu,
- ❑ novērtēt dažādu piesārņojuma avotu, kā arī piesārņojuma pārrobežu pārnesei radīto slodzi un ietekmi,
- ❑ sniegt informāciju kompleksai upju sateces baseinu apsaimniekošanai un ūdens resursu racionālai izmantošanai,

- ❑ novērtēt veikto ūdeņu aizsardzības pasākumu efektivitāti.

Šajā nodaļā izklāstītos priekšlikumus sagatavojuši projekta “Ūdens struktūrdirektīvas 2000/60/EK ieviešana Latvijā” dalībnieki, Valsts Ģeoloģijas dienesta un LU Hidroekoloģijas institūta darbinieki, kā arī citi eksperti, kas piedalījās ziņojuma sagatavošanā.

5.1. PRIEKŠLIKUMI PAZEMES ŪDEŅU MONITORINGAM

Pašlaik nevar izvērtēt gurntsūdeņu jūtīgumu pret piesārņojumu, jo nav datu par augsnes īpatnībām, meliorāciju. Tāpat arī nav vienotas datu bāzes par visiem punktveida piesārņojuma avotiem, kas ietekmē pazemes ūdeņus, kā arī par to radīto ietekmi. Tāpēc jāpilnveido uzraudzības monitorings, tā mērķis ir regulāri sagādāt informāciju par ūdeņu kvalitāti. Jāpaplašina monitoringa tīkls, lai iegūtie dati raksturotu visus pazemes ūdensobjektus. Jāautomatizē pazemes ūdeņu līmeņu mērījumi. Jālegalizē monitoringa posteņu statuss, atrisinot jautājumus par zemes īpašumu un aizsargjoslas nodrošināšanu.

Jāizveido pazemes ūdeņu monitoringa sistēma urbanizētās teritorijās, lauksaimnieciskajās zemēs,

ūdensgūtnu aizsargjoslās u.c. riska pazemes ūdensobjektos.

Jāpaplašina nosakāmo ūdens kvalitātes rādītāju spektrs, iekļaujot tajā svarīgākos izkliedētā piesārņojuma rādītājus (trihloretēns, tetrahloretēns, atsevišķi herbicīdi, atsevišķi smagie metāli).

Jāizveido vienota informācijas sistēma pazemes ūdeņu stāvokļa raksturošanai, lai apkopotu datus, kas tiek iegūti no vairākām lokāla pazemes ūdeņu monitoringa programmām (integrālais monitorings, meža hidroloģiskais monitorings, pazemes ūdeņu monitorings izgāztuvēs, DUS u.c. punktveida piesārņojuma objektos, pazemes ūdeņu monitorings ap karjeriem, ūdenskrātuvēm, gāzes krātuvēm u.c.).

5.2. PRIEKŠLIKUMI VIRSZEMES ŪDEŅU MONITORINGAM

5.2.1 UPJU UN EZERU MONITORINGS

Lai arī pašreiz eksistējošais virszemes ūdens kvalitātes monitoringa tīkls kopumā izpilda uzraudzības monitoringa prasības, līdz šim monitoringa programmas uzdevums bija sniegt pārskatu par svarīgākajiem piesārņojuma avotiem un ūdeņu stāvokli valstī kopumā. Tāpēc arī monitoringa posteņu izvietojums šim uzdevumam bija atbilstošs. Taču tas nenodrošina informāciju par visu virszemes ūdeņu tipiem un kvalitātes klasēm.

Aktuālākā prasība ir izveidot Ūdens struktūrdirektīvas prasībām atbilstošu uzraudzības monitoringa staciju tīklu.

Jaunajā monitoringa programmā pēc iespējas jācenšas saglabāt esošie monitoringa posteņi, tādējādi tiktu saglabāta datu nepārtrauktība. Ja esošie posteņi nesniedz informāciju par konkrētajiem ūdensobjektiem, tad jāizvērtē, vai vērts turpināt monitoringu šajos postes. Jāveido references (augstā kvalitātē esošu) objektu tīkls. Monitoringa

posteņi jāizvēlas tā, lai tie vienlaicīgi kalpotu vairākām vajadzībām. Daļa posteņu nederēs ūdensobjektu raksturošanai, bet būs nepieciešami, lai novērtētu pārrobežu piesārņojumu, aprēķinātu upju slodzes uz jūru, novērtētu ūdens kvalitāti tajās upēs un ezeros, kas nav izdalīti kā atsevišķi ūdensobjekti. Teorētiski monitoringa posteņi būtu jāveido katrā ūdensobjektā, tomēr praksē jāizpēta, vai vienu posteni iespējams izmantot vairāku uz vienas upes izvietotu ūdensobjektu raksturošanai.

Šobrīd nav pieejama informācija par ūdens kvalitāti lielākajā daļā ūdensobjektu, tāpēc tajos jāveic izpēte, lai varētu pieņemt lēmumu par turpmāk nepieciešamo monitoringu. (2.)

Jāatjauno hidroloģiskais monitorings Lielupes labā krasta pietekās un Veļikajas baseinā, lai varētu aprēķināt difūzā piesārņojuma slodzes. Lielupes

apgabals aptver plašu teritoriju, kur labā un kreisā krasta pietekas atrodas atšķirīgos rajonos gan pēc ģeoloģiskās uzbūves un reljefa, gan pēc klimatiskajiem apstākļiem un zemes lietojuma veida. Līdz ar to abiem krastiem ir atšķirīgs upju hidroloģiskais režīms. Veļikajas baseinā vēlams atjaunot vismaz divus hidroloģiskos posteņus, lai varētu precīzāk aprēķināt baseina kopējo noteci no Latvijas teritorijas.

Nosakāmie parametri un monitoringa biežums katrā no posteņiem ir atkarīgs no šī posteņa izveides mērķa, kā arī no konstatētajām slodzēm, kas ietekmē šo upi vai ezeru.

5.2.2. PRIEKŠLIKUMI PĀREJAS UN PIEKRISTES ŪDEŅU MONITORINGAM

Jūras ūdeņu monitoringa dati nav pietiekami, lai to stāvokli novērtētu pēc visiem Ūdens struktūrdirektīvā paredzētajiem rādītājiem. Lai varētu precīzi izvērtēt jūras ūdeņu stāvokli, jūras monitoringa sistēmai nepieciešami šādi uzlabojumi.

1) Jāuzlabo fitobentosa (ūdens floras) monitoringa. Fitobentosa stacijas jāizvieto akmeņaino grunšu tipa piekrastes ūdeņos, un tajās jāveic gan fitobentosa, gan makrozoobentosa sugu novērojumi. Pirms fitobentosa staciju izveides nepieciešama kartēšana (pētnieciskā monitoringa vai īpaša projekta laikā), lai varētu noteikt vajadzīgo staciju skaitu un koordinātes. Katrā akmeņaino grunšu tipa rajonā (Rīgas līča austrumu un rietumu piekraste, Baltijas jūras piekraste) būtu jāizveido:

- ❑ staciju tīkls, kas aptvers reprezentatīvu piekrastes zonas laukumu;
- ❑ viens poligons katrā rajonā.

2) Bīstamo vielu monitoringā galvenā uzmanība jāpievērš bioloģiskiem objektiem (moluskiem, zivīm), bet šo vielu monitoringa ūdenī un sedimentos veicams tikai atsevišķos gadījumos. Sākot strādāt pie bīstamo vielu monitoringa

programmas, ieteicams tās sagrupēt pēc nozīmīguma, ietekmes uz vidi un noārdīšanās laika. Šobrīd šīs vielas var iedalīt divās grupās:

- ❑ pirmā grupa - Cd, Pb, Hg un PAO (poliaromātiskie ogļūdeņraži), kā arī Cu un Zn. Šīs vielas vajadzētu noteikt reizi gadā;
- ❑ otrā grupa - pārējās prioritārās vielas, polihlorētie bifenili, DDT, kā arī citas kaitīgās vielas, kuru emisijas ir pietiekoši nozīmīgas, lai ietekmētu vides kvalitāti. Jāizvērtē katra atsevišķa viela, ņemot vērā tās emisijas apjomu, emisijas vietas attālumu no krasta līnijas, ietekmi uz vides kvalitāti, saglabāšanās laiku vidē. Balstoties uz izvērtējuma rezultātiem, jāizveido apsekojuma programma (pētnieciskais monitoringa) un jānovērtē katras vielas daudzums vides objektos. Pēc tam, balstoties uz visu iepriekšminēto informāciju, jānosaka monitoringa staciju vietas un skaits, testēšanas objekti un paraugu ņemšanas biežums.

3) Jūras grunts morfoloģiskā stāvokļa monitoringa gadījumā aktīvas darbības teritorijās dziļuma izmaiņas jāreģistrē reizi gadā, nepieciešamības

gadījumā - biežāk. Pārējos parametrus jākontrolē reizi sešos gados. Teritorijas, kas nav pakļautas tiešai antropogēnai iedarbībai, jāapseko reizi astoņpadsmit gados.

4) Ihtiocenozes monitorings jāveic arī piekrastes zonā.

5) Grunts izgāztuvju monitorings jāveic, ja grunts izgāztuve tiek lietota. Izņēmuma gadījumos, kad piesārņojuma līmenis pārsniedz pieļaujamo normu, monitoringu jāturpina arī pēc grunts deponēšanas pārtraukšanas, līdz piesārņojuma līmenis sasniedz iepriekš noteikto normu.

Informācijas avoti

1. Vides nacionālā monitoringa programma. Ūdeņu monitoringa daļa. (Latvijas Vides aģentūra).2002.
2. Carl Bro A/S and Carl Bro Latvia SIA. Transposition and Implementation of the EU Water Framework Directive in Latvia, Technical Report No. 2. Monitoring programmes for surface and groundwater, 2004.

6. KONSTATĒTĀS NESKAIDRĪBAS UN NEPRECIZITĀTES

Kā liecina 3.1.7. un 3.2.7. nodaļa, visvairāk ūdensobjektu pieskaitīti kategorijai 1B, t.i., objektiem, par kuriem pašlaik nav pietiekami informācijas, lai precīzi novērtētu risku līdz 2015. gadam nesasniegt izvirzītos mērķus. Šajā nodaļā aprakstīts, kā šāds informācijas trūkums izpaužas, kāda veida datu nepietiekamību un neprecizitātes ziņojuma autori konstatējuši darba gaitā. Sadaļā 6.1. minētas vispārīgas, ar informācijas pieejamību un kvalitāti saistītas problēmas. Sadaļā 6.2. nosaukti trūkumi, kas konstatēti, strādājot pie konkrētām ziņojuma tēmām, kā arī raksturots, kā konstatētos trūkumus iecerēts novērst.

6.1. VISPĀRĪGĀS PROBLĒMAS

Informācija ir pieejama, bet tiek apkopota nepiemērotā griezumā. Piemēram, valsts statistikas dati parasti ir apkopoti nacionālā, labākajā gadījumā - reģionu vai rajonu griezumā, t.i., atbilstoši administratīvi teritoriālajam iedalījumam. Lai vajadzīgo informāciju attiecinātu uz upju baseinu apgabaliem vai ūdensobjektiem, to nākas pārrēķināt. Tas ir laikietilpīgi, turklāt samazinās precizitāte.

Apkopojot datus, vajadzīgā informācija netiek nodalīta atsevišķi. Piemēram, Valsts statistiskajā pārskatā „Nr.2-ūdens” nav norādīts, cik vietās ūdeņus iegūst no pazemes, cik – no virszemes avotiem (ir atrodams tikai kopējais ūdens ņemšanas vietu skaits). Pārskatā ir dati par ūdens ieguves apjomu dažādu tautsaimniecības nozaru vajadzībām valstī kopumā, bet ne katrā upju baseinu apgabalā.

Informācija tiek vākta, bet nav izmantojama. Piemēram, uzņēmējiem jāiesniedz reģionālajās vides pārvaldēs pašu veiktā monitoringa dati par ūdens kvalitāti augšpus un lejpus notekūdeņu izlaides vietas. Tomēr, tā kā parasti precīzas nav precīzu ziņu ne par vietu, kurā ņemti paraugi, ne par paraugu ņemšanas metodiku, šo informāciju nevar izmantot ticamam ūdeņu stāvokļa vērtējumam.

Informācija tiek vākta un apkopota, bet nav publiski pieejama. Tādi ir, piemēram, ostu ekonomiskās darbības rādītāji.

Informācija nav piemērota izmantošanai ģeogrāfiskajās informācijas sistēmās (ĢIS). Piemēram, ne visiem punktteida piesārņojuma avotiem veikta ģeogrāfiskā piesaiste.

Informācija netiek vākta vispār, t.sk. nav vides monitoringa datu. Piemēram, dati par zivju audzētavu un zivju dīķu vajadzībām izmantoto ūdeni. Nav pieejama informācija par mājlopu un mājputnu audzēšanai izmantotajām tehnoloģijām, bieži vien arī par kūsmēsli, vircas u.tml. uzglabāšanu un izmantošanu (cik bieži un uz kādiem laukiem mēslus izved, kur tie tiek iestrādāti augsnē). Ir samērā maz datu par ūdensteču un ūdenstilpņu bioloģisko kvalitāti, jo Latvijā tradicionāli ūdens kvalitāte vērtēta pēc ķīmiskajiem rādītājiem. Pašreizējais monitoringa staciju un posteņu izvietojums nenodrošina informāciju par virkni virszemes ūdensobjektu. Turklāt, lai novērtētu, kā konstatētās slodzes ietekmē virszemes un pazemes ūdeņus, nepietiek ar atsevišķiem mērījumiem. Ir vajadzīgas garākas datu rindas, kuras ne vienmēr ir pieejamas.

Dažādus plānus, kas ietekmēs ūdeņu stāvokli, izstrādā dažādā laikā. Piemēram, teritorijas plānojumi un detālplānojumi dažās pašvaldībās jau ir izstrādāti, dažās vēl tikai top, bet citviet tiks sagatavoti tuvākajos

gados. Ministru kabineta 2004. gada 19. oktobra noteikumi Nr.883 “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (10.19.2004.) paredz šajos plānos iekļaut upju baseinu pārvaldes izvirzītos nosacījumus. Upju baseinu pārvaldei pašlaik pieejamā informācija par slodzēm, ekonomiskajām aktivitātēm un ekoloģisko stāvokli ir nacionālā vai rajonu mērogā, tādēļ līdzdalība teritorijas plānu tapšanā dotu iespēju izmantot datus no pirmavota. Vienlaikus notiktu arī sabiedrības informēšana un iesaistīšana upju baseinu apsaimniekošanas plānu izstrādē. Problēmas rodas, jo upju baseinu apsaimniekošanas plānu projektiem jābūt sagatavotiem tikai 2008. gada beigās. Ņemot vērā atšķirības abu veidu plānu izstrādēs termiņos pastāv risks, ka daļā pašvaldību teritoriju plānojumi nebūs saskaņoti ar upju baseinu apsaimniekošanas plāniem un pasākumu programmām.

6.2. Konkrētie trūkumi un neskaidrības

Ziņojuma nodaļa	Konstatētās neskaidrības, neprecizitātes un trūkumi	Tālākā darbība
Ūdensobjektu izdalīšana	<ul style="list-style-type: none"> Izdalot ūdensobjektus, jāņem vērā gan dabiskie apstākļi, gan antropogēno slodžu izraisītā ietekme. Līdz šim monitoringa programmas nebija (un nevarēja būt) veidotas tā, lai vāktu informāciju virszemes ūdensobjektu griezumā. Tāpēc nav ziņu par daudzu ūdensobjektu ūdeņu kvalitāti, un to skaits un robežas jāpārskata, kad būs pieejama pilnīgāka informācija. Ezeri iedalīti tipos, pamatojoties uz datiem par to ūdens krāsainību un elektrovadītspēju. Daļā gadījumu šie dati nav iegūti pēdējos gados un var izrādīties neprecīzi. Tāpēc ar laiku jāpārskata ezeru ūdensobjektu saraksts. Pašlaik nav datu, kas pamatotu vajadzību kā pārejas ūdeņus izdalīt arī iekšzemes ūdeņus atsevišķu upju grīvās. Jāprecizē pazemes ūdensšķirtņu izvietojums un nozīme, izdalot pazemes ūdensobjektus. 	<ul style="list-style-type: none"> 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā. Plašāk izmantot dažādu organizāciju vāktu informāciju (t.sk. uzņēmumu pašmonitoringa datus), it īpaši par ezeriem. Koriģēt virszemes ūdeņu iedalījumu ūdensobjektos pēc tam, kad būs iegūta pilnīgāka un precīzāka informācija par ūdeņu kvalitāti. Pilnībā pabeigt datu bāzi “Urbumi” un veikt datormodelēšanu, lai apstiprinātu vai koriģētu pazemes ūdensobjektu izdalījumu.
Dabiskā stāvokļa un kvalitātes rādītāju noteikšana	<ul style="list-style-type: none"> Nav pieejami monitoringa dati, kas ļautu noteikt dabiskā stāvokļa vērtības visiem Ūdens struktūrdirektīvā minētajiem virszemes ūdeņu kvalitātes rādītājiem. Atsevišķi rādītāji (piemēram, zivju populāciju struktūra) ir maz pētīti. Tāpēc dabiskā stāvokļa rādītāju vērtības noteiktas, pamatojoties uz ekspertu vērtējumu. 	<ul style="list-style-type: none"> 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā. Noteiktās dabiskā stāvokļa rādītāju vērtības pēc laika salīdzināt ar monitoringa rezultātiem un, ja nepieciešams, koriģēt. Izveidot etalonstāvokļa (augstā

	<ul style="list-style-type: none"> • Jūras ūdeņu monitoringa dati nav pietiekami, lai noteiktu dabiskā stāvokļa vērtības visiem direktīvā paredzētajiem rādītājiem. Piemēram, nav datu par toksisko organisko vielu koncentrāciju un uzkrāšanos dzīvajos organismos. Turklāt 20.gs. laikā ir mainījušās gan datu vākšanas un apstrādes, gan sugu sastāva noteikšanas metodes. Pašlaik noteiktās dabiskā stāvokļa vērtības pamatojas uz nepilnīgiem datiem un ekspertu viedokli. • Jāņem vērā, ka jūras vide jau bija piesārņota laikā, kad sākās kvalitatīvi ķīmiskās un fizikāli – ķīmiskās ūdens kvalitātes mērījumi. Pašlaik antropogēnā piesārņojuma neskartu rajonu Latvijas piekrastē nav. Monitorings piekrastē un dziļāk Rīgas jūras līcī nav sākts vienā laikā. Jāizlemj, kādu brīdi pieņemt par “atskaites punktu” jūras ūdeņu dabiskajam stāvoklim – 20. gs. sākumu, vidu u.tml. 	<p>ekoloģiskajā un ķīmiskajā kvalitātē esošu) ūdensobjektu sarakstu, kurā ietverti visiem virszemes ūdeņu tipiem piederīgi ūdensobjekti. Apsekot šos ūdensobjektus tuvākajos gados, lai iegūtu monitoringa datus salīdzināšanai.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizēt jūras monitoringa speciālistu sanāksmi, lai vienotos, kā noteikt dabīgo stāvokli piekrastes un pārejas ūdeņos.
Stipri pārveidotu un mākslīgu ūdensobjektu izdalīšana	<ul style="list-style-type: none"> • Mākslīgie ūdensobjekti patlaban nav izdalīti vispār, jo neviens no tiem pēc platības nepārsniedz 0,5 km² (saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 858 (19.10.04.) ezeru izdala kā atsevišķu ūdensobjektu, ja tā virsmas laukums ir 0,5 km² vai lielāks; šāds pats kritērijs pielietots dīķiem u.c. mākslīgiem ūdensobjektiem). • Nepietiek informācijas par morfoloģisko izmaiņu ietekmi uz ūdens plūsmu, sedimentu transportu, sugu migrāciju u.tml. visos provizoriski izdalītajos stipri pārveidotajos ūdensobjektos. Nav datu, kas raksturotu mazo HES un polderu sistēmu ietekmi uz ūdeņu ekoloģisko stāvokli. Tāpēc šobrīd izdarīts pieņēmums, ka provizoriski izdalītajos stipri pārveidotajos ūdensobjektos nevarēs sasniegt labu kvalitāti. Galīgo lēmumu, kurus ūdensobjektus atzīt par stipri pārveidotiem, jāpieņem pēc tam, kad būs izstrādātas augstas un labas kvalitātes 	<ul style="list-style-type: none"> • 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā. • Izstrādāt kritērijus un precīzāku procedūru stipri pārveidotu ūdensobjektu izdalīšanai; atbilstoši tai izvērtēt visus provizoriski izdalītos objektus. • Izveidot ekspertu darba grupu, kuri izvērtētu stipri pārveidotu un mākslīgu ūdensobjektu izdalīšanas kritērijus un nepieciešamību piemērot stipri pārveidotu ūdensobjektu noteikšanas procedūru konkrētam objektam. • Pārskatīt lēmumu neizdalīt mākslīgos ūdensobjektus, brīdī, kad būs vairāk informācijas par to, vai to stāvoklis nerada šķēršļus sasniegt labu kvalitāti dabiskajos ūdensobjektos.

	rādītāju vērtības, kā arī iegūti dati par ūdens kvalitāti katrā objektā.	
Virszemes ūdeņu stāvoklis	<ul style="list-style-type: none"> Līdz šim vides monitoringa programmas uzdevums bija sniegt pārskatu par svarīgākajiem piesārņojuma avotiem un ūdeņu stāvokli valstī kopumā. Tāpēc monitoringa posteņu izvietojums, kontrolējamo rādītāju saraksts u.tml. neatbilst Ūdens struktūrdirektīvas vajadzībām. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc pašlaik nav iespējams precīzi novērtēt ūdeņu kvalitāti virszemes ūdensobjektos. 	<ul style="list-style-type: none"> 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā.
Pazemes ūdeņu stāvoklis	<ul style="list-style-type: none"> Pašlaik pazemes ūdeņu monitoringa programma nenodrošina visu informāciju, lai izvērtētu pazemes ūdeņu stāvokli atbilstoši visām Ūdens struktūrdirektīvas prasībām Nevar izvērtēt gruntsūdeņu jutīgumu pret piesārņojumu, jo nav datu par augsnes īpatnībām, meliorāciju. 	<ul style="list-style-type: none"> 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā.
Punktveida piesārņojums	<ul style="list-style-type: none"> Informācija par apdzīvoto vietu cilvēku ekvivalentu (CE) nav precīza. Informācija par notekūdeņiem, ko uzņēmumi novada centralizētajās kanalizācijas sistēmās, nav pilnīga. Starp notekūdeņu radītāju un kanalizācijas sistēmas operatoru noslēgtie līgumi ne vienmēr ir iesniegti vides institūcijām, ne vienmēr tajos minētas visas vielas, kas patiesībā nonāk notekūdeņos. Tāpēc nevar precīzi noteikt, kura centralizētajai kanalizācijas sistēmai pieslēgtā uzņēmuma notekūdeņos ir kaitīgas vielas. Īpaši bīstamo, bīstamo un prioritāro vielu sarakstos kopumā minētas vairāk nekā sešdesmit vielas vai to grupas, bet regulāri informāciju vāc tikai par smago metālu (Cd, Cu, Cr, Hg, Ni, Pb, Zn) saturu notekūdeņos un notekūdeņu dūņās. Par pārējām vielām datu praktiski nav, izņēmumi ir atsevišķi pētījumi par PHB, PAO. 	<ul style="list-style-type: none"> Ņemt vērā 2004. gada beigās precizēto informāciju par <u>CE pilsētām, kurās ir vairāk nekā 2000 iedzīvotāju</u>. Precizēt šo rādītāju arī citām apdzīvotajām vietām. 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā. Vienoties ar reģionālajām vides pārvaldēm par vienotu pieeju, kā apkopot informāciju par notekūdeņu novadītāju un centralizēto kanalizācijas sistēmu operatoru noslēgtajiem līgumiem. Informēt reģionālās vides pārvaldes par visiem uzņēmumiem, kuru notekūdeņos var būt īpaši bīstamās, bīstamās vai prioritārās vielas, lai šādiem uzņēmumiem izsniegtajās atļaujās tiktu ietverti emisijas limiti un nosacījumi, kas

	<ul style="list-style-type: none"> • Tā kā pašlaik normatīvie akti neuzdod zivjaudzētavām saņemt atļauju notekūdeņu novadīšanai, nav informācijas par to radīto ūdeņu piesārņojumu. • Nevar precīzi pateikt, kad sāksies un beigsies plānotie ūdenssaimniecības infrastruktūras projekti. Tāpēc nevar prognozēt, kad labāk attīrītu notekūdeņu dēļ uzlabosies ūdens kvalitāte upēs, ezeros u.tml. • Datu bāzēs ne vienmēr precīzi atspoguļota notekūdeņu novadīšanas vieta. Tāpēc rodas neprecizitātes, vērtējot reālo piesārņojuma slodzi uz konkrētu ūdensobjektu. • Nav vienotas datu bāzes par visiem punktveida piesārņojuma avotiem, kas ietekmē pazemes ūdeņus, kā arī par to radīto ietekmi. Pagaidām nav izpētītas visas bijušās indīgo ķīmikāliju un pesticīdu glabātavas un citi vēsturiskā piesārņojuma avoti. 	<p>attiecas uz šīm vielām.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Precizēt datu bāzes. • 2005. gada sākumā plānots izveidot piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu datubāzi. Tomēr tajā atrodamā informācija par piesārņojumu konkrētā objektā nebūs pilnīga, to vajadzēs precizēt laika gaitā, piesaistot līdzekļus šādu vietu izpētei un sanācijai. • Grozījumi MK noteikumos Nr. 294 par integrētajām atļaujām uzdos visām zivjaudzētavām saņemt C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājumu. Tādējādi arī zivjaudzētavām būs jāsniedz informācija par iegūtā un novadītā ūdens daudzumu.
Izkliedētais piesārņojums	<ul style="list-style-type: none"> • Nav informācijas, lai novērtētu izkliedētā piesārņojuma ietekmi uz 104 ezeru ūdensobjektiem. • Nav datu, kas raksturotu lauksaimniecības intensitāti dažādos upju baseinos. • Nav pētījumu par slāpekļa un fosfora aizturi upēs un ezeros, kas aprēķinu rezultātus ļautu salīdzināt ar faktiskajiem datiem. • Nepieciešami detālāki pētījumi, kuru rezultāti ļautu precīzāk aprēķināt noteci no dažādiem mežiem. • Maz datu, kas raksturo izkliedētā piesārņojuma (jo īpaši, lauksaimniecības izraisītā) intensitāti un ietekmi uz pazemes ūdeņiem. • Izkliedētā piesārņojuma slodzes aprēķiniem plaši izmanto <i>Corine Land Cover</i> datu bāzi. Tomēr arī tajā atrodamā informācija ne vienmēr ir pietiekama. Tā <i>Corine Land Cover</i> datu bāzē nav nodalītas intensīvai un ekstensīvai lauksaimniecībai izmantojamās 	<ul style="list-style-type: none"> • 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā. • Izmantot Latvijas – Dānijas kopprojekta laikā apkopoto informāciju (projekts beigsies 2005. gada jūnijā), lai novērtētu lauksaimniecības ietekmi uz gruntsūdeņiem. • Sagatavot tuvākajos gados nepieciešamo pētījumu sarakstu un apzināt to iespējamās finansējuma avotus. • Izstrādāt modeli difūzā un punktveida avotu radītā piesārņojuma aprēķināšanai, kas adaptēts Latvijas apstākļiem.

	<p>zemes. Turklāt šī datu bāze raksturo zemes apaugumu, nevis zemes lietojuma veidu, tāpēc no mežu teritorijām nevar atdalīt ar kokiem klātas pārmitrās zemes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dati par lauksaimniecības ķimikāliju izmantošanu ir pieejami tikai administratīvo teritoriju griezumā, tāpēc pašlaik nevar precīzi noteikt, kurus ūdensobjektus šīs vielas ietekmē. • Veļikajas baseina upēs nav neviena hidroloģiskā posteņa, esošā hidroķīmiskā posteņa dati nav piemēroti izklaidētā piesārņojumu (upju slodžu) aprēķiniem. 	
Ūdens ieguve	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts statistiskajā pārskatā “Nr.2-ūdens” neparādās šāda šīs slodzes novērtējumam būtiska informācija: <ul style="list-style-type: none"> ○ ūdens ieguve zivjaudzētavu un zivju dīķu vajadzībām, kā arī hidroelektrostaciju hidroturbīnu darbībai izmantotais ūdens daudzums; ○ kādiem nolūkiem (dzeramais, tehniskais) izmantots iegūtais ūdens; ○ pazemes un virszemes ūdens ņemšanas vietas. • Valstī netiek vākta un apkopota informācija par ūdens ieguvi no individuālām akām un no sekliem, individuālām vajadzībām izmantotiem urbumiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ierosināt izmaiņas Valsts statistiskajā pārskatā “Nr.2 -ūdens”.
Morfoloģiskās izmaiņas	<ul style="list-style-type: none"> • Valstī nav precīzi apkopotas ziņas par visām morfoloģiski pārveidotajām ūdenstilpēm un ūdenstecēm. Tā kā vietās, kur pārveidojumi izdarīti pirms daudziem gadiem, ūdensobjekta stāvoklis ir stabilizējies, ir grūti novērtēt, kur šī slodze uzskatāma par būtisku. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izstrādāt kritērijus, pēc kuriem novērtēt morfoloģisko izmaiņu radītās slodzes būtiskumu. • Turpināt vākt informāciju un detalizēti analizēt jau pieejamos datus, lai izvērtētu, vai 1B grupā iedalītie ūdensobjekti ir riska objekti, vai ne.
Pārrobežu piesārņojums	<ul style="list-style-type: none"> • Nav datu par piesārņojumu pārrobežu ezeros, jo tajos nav monitoringa punktu. • Netiek vākti dati par prioritāro, īpaši bīstamo un bīstamo vielu pārrobežu pānesi. 	<ul style="list-style-type: none"> • 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā.
Jūras ūdeņu un cita veida	<ul style="list-style-type: none"> • Kopš 1991. pārtraukti jūras ūdeņu intrūzijas novērojumi Liepājas pilsētā un tās apkārtnē. 	<ul style="list-style-type: none"> • 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam

intrūzija pazemes ūdeņos	Tāpēc nav datu par tās izplatību pēdējos gados.	jāsāk darboties 2006. gadā.
Riska novērtējums	<ul style="list-style-type: none"> • Pašlaik visvairāk virszemes un pazemes ūdensobjektu pieskaitīti grupai 1 B (nav datu, lai precīzi novērtētu risku nesasniedzot vides kvalitātes mērķus) tieši informācijas trūkuma dēļ. . 	<ul style="list-style-type: none"> • 2005. gada laikā izstrādāt jaunu vides monitoringa programmu, kam jāsāk darboties 2006. gadā.
Ekonomiskā analīze	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiskā informācija netiek vākta un apkopota ūdensobjektu griezumā, lai gan, piemēram, bāzes scenārijs jāizstrādā tieši ūdensobjektiem, nevis visam apgabalam kopumā. • Pašlaik izmaksu segšanas novērtējumu var sagatavot tikai ūdensapgādei un notekūdeņu savākšanai, jo nav pietiekami informācijas par ietekmi uz vidi un izmaksām, kas saistītas ar citiem ūdensaimniecības pakalpojumiem. • Trūkst informācijas un zināšanu, kā novērtēt noteikto pasākumu sagaidāmos rezultātus un izmaksas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot un regulāri papildināt datu bāzi vai infomācijas sistēmu, kurā apkopota ekonomiskajai analīzei nepieciešamā informācija. • Sagatavot tuvākajos gados nepieciešamo pētījumu sarakstu un apzināt to iespējamās finansējuma avotus.
Aizsargājamās teritorijas	<ul style="list-style-type: none"> • Pašlaik piesārņoto vietu reģistrā nav iekļauta neviena iekšzemes peldvieta, tā kā neviena no tām nav minēta oficiālajā peldvietu sarakstā un nav citu kritēriju, pēc kuriem peldvietas būtu atlasāmas. • Tā kā valsts statistiskajā pārskatā "Nr. 2-ūdens" nav norādīts, kādiem nolūkiem izmanto iegūto ūdeni, reģistrā iekļauto pazemes ūdeņu atradņu un urbumu skaits, visticamāk, ir mazāks nekā to urbumu skaits, no kuriem ņem dzeramo ūdeni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rosināt Veselības ministriju sagatavot un apstiprināt iekšzemes peldvietu sarakstu. • Ierosināt izmaiņas Valsts statistiskajā pārskatā "Nr.2-ūdens".